

Julian Krzyżanowski, Edward Kiernicki, Romana Steczowicz

Zestawienie autografów Henryka Sienkiewicza

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 47/4, 523-541

1956

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JULIAN KRZYŻANOWSKI, EDWAŃD KIERNICKI, ROMANA STECZOWICZ

ZESTAWIENIE AUTOGRAFÓW HENRYKA SIENKIEWICZA

UTWORY LITERACKIE I PUBLICYSTYCZNE
ORAZ DROBNE INSKRYPCJE I ZAPISKI POWIEŚCIOPISARZA

1. Aforyzm: Inc.: „Dawne przysłówie w ten sens przerobię: Jako Ty sztuce, tak i sztuka Tobie“. 1897. *JK*, Album Jadwigi Dynowskiej. K. 1.
2. Aforyzmy: „Myśli odludka“¹, *JK*, Album Jadwigi Dynowskiej. K. 1 zapisana jednostronnie. Druk. D 40, s. 75—76 (74—79).
3. Akt wzniesienia pomnika A. Mickiewicza w Warszawie. *BN*, sg. 7005, k. 42—43. K. 2. 28,2×22 cm. Brulion pisany prawdopodobnie przez J. Peszke. S. napisał jedynie słowa: „prezes, wiceprezes, członkowie“ — w miejscu, gdzie powinny znajdować się podpisy tych osób. Druk. Z. Wasilewski, Pomnik Mickiewicza w Warszawie. Warszawa 1899, s. 65—67.
4. Ankieta o wywłaszczeniu. 1907. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 113—115. K. 2 zapisane obu- i jednostronnie. 27×21 cm. Maszynopis w j. francuskim z podpisem autora. Druk. D 53, s. 149, w artykule: „Prusy a Europa“.
5. Artykuł w sprawie procesu Galicyjskiej Kasy Oszczędności. *Bd.* *BZiO*, sg. 12.170/III, s. 23—27. K. 3 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Egzemplarz redakcyjny.
6. „Autorki“. Obrazek sceniczny w 1 akcie. [1912?] *BZiO*, sg. 12.442 II, s. 195—223. K. 15 zapisanych jednostronnie. 28×21,5 cm. K. 16 zawiera odmienną redakcję fragmentu z k. 8. Druk. D 39, s. 205—222.
7. Bez dogmatu. *BJ*, Fo 289. K. 2 z pierwotnej redakcji powieści („W pętach“), analogiczne do fragmentów t. 1 (D 29, s. 21—34 i s. 74, w. 10 — s. 75, w. 28). Druk. D 31, s. 166—168.
8. Bez dogmatu. *JK*. K. 1 zapisana jednostronnie z pierwotnej redakcji powieści („W pętach“). Opis balu analogiczny do t. 1, s. 39—41.
9. Bez dogmatu. Powieść. 3 tomy. 1889—1890. *BZiO*, sg. 6669/II. K. 77, 92, 106 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm i mniej. Braki: w t. 1 — k. 73—74, w t. 2 — k. 59. Druk. D 29—31.
10. Biesiada. *JK*. K. 1 (7) zapisana jednostronnie. 28,7×22,7 cm. Druk. D 5, s. 170, w. 24 — s. 171.
11. Biesiada. 1907. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 99. K. 1 zapisana jednostron-

¹ Jeśli na autografie tytułu brak, wydawcy podają go tu w cudzysłowie.

- nie. 29×23 cm. Fragment końcowy. Druk. D 5, s. 159—171, z pewnymi zmianami w tekście.
12. Czy ci najmiłszy? *BJ*. Druk. D 5, s. 223—226.
  13. „Diokles. Baśń ateńska“. 1906. *JK*. K. 4 zapisane jednostronnie. 29×22,2 cm. Brulion. Druk. D 5, s. 149—158.
  14. Diokles. *JK*. Wyd. 2 z r. 1906, z poprawkami korektorskimi S. Jeden z kilku zachowanych egzemplarzy bardzo rzadkiego wydania, opisanego przez A. Birkenmajera (zob. D 58, poz. 1014).
  15. „Diokles. Baśń ateńska...“ 1906. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 91—98. Arkusze korektowy z tytułem i poprawkami ręką autora. Druk. D 5, s. 149—158, bez uwzględnienia poprawek autorskich na arkuszu korektowym.
  16. Dramat nie oznaczony. Bd. *BZiO*, sg. 12.583/II, s. 1—22. K. 11 zapisanych obustronnie. 26,5×21 cm i mniej. Fragmenty zawierające: akt II od sceny 3; akt III do sceny 8 oraz akt IV do sceny 6 włącznie, tj. wg paginacji autora s. 17—32, 35—38, 41—42.
  17. „Dwie łąki. Legenda indyjska“. 1903. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 73—79. K. 4 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Brulion. Druk. D 5, s. 263—270.
  18. „Dwie łąki. Legenda indyjska“. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 81—88. K. 4 zapisane obustronnie. 18×13,5 cm. Maszynopis z poprawkami, podpisem i k. tytułową ręką autora.
  19. „Dzwonnik. Napisał Henryk Sienkiewicz“. *JK*. K. 5 zapisanych jednostronnie. 28,5×22,5 cm. Druk. D 6, s. 239—251.
  20. „Elegia do Wandzi“. 1913. *BZiO*. sg. 6949/I, s. 383. K. 1 zapisana jednostronnie. 18×12 cm. Druk. D 40, s. 52.
  21. Epitafium dla Ludwika Górskiego. 1908. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 89—98. K. 4 zapisane jednostronnie. 29×22,5 cm i mniej. Trzy autografy: dwa kompletne, pierwszy z uwagami, trzeci zawiera tylko fragment początkowy. Druk. D 54, s. 128.
  22. Fotografia S. z własnoręczną notatką: „Henryk Sienkiewicz z okładki »Listów afrykańskich«. Kaltenleutgeben, 8 października 1892“. *BMiR*, sg. 1553/2.
  23. „Jako się pan Lubomirski nawrócił i kościół w Tarnawie zbudował“. 1909. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 135—139. K. 3 zapisane jednostronnie. 29×22,5 cm. Druk. D 5, s. 51—57, z nieznacznymi zmianami w tekście.
  24. „Kordecki“. *BN*, sg. III. 6070. K. 5 zapisanych jednostronnie. 27,5×21,8 cm. Druk. D 5, s. 59—66.
  25. Krzyżacy. *BJ*. K. 2. Fragment rozdz. XXVIII t. 4.
  26. Krzyżacy. 1897—1900. *BN*, sg. IV. 6068. K. 526 — liczbowanych 524+2 (29, 128a). K. 1—414 liczbowane numeratorem (w Bibl. Zamoyckich), k. 415—524 — ręcznie. Wszystkie zapisane jednostronnie. 26,5×21,5 cm. Właściwy autograf to k. 1—455 (wśród nich k. 179 oraz część k. 205, 252 pisane ręką kopisty), pozostałe to odpisy części autografu odpowiadający k. 415—455 (z brakami), pisany przez dwie nieznanne osoby.
- W autografie brak następujących części utworu: po k. 128 brak rozdz. X—XIII t. 1 i rozdz. I—III t. 2 (D 23, s. 178—216, nlb. 1; D 24, s. 1—29), za wyjątkiem fragmentu rozdz. II t. 2 (D 24, s. 15, w. 24 — s. 17, w. 14) — k. 128a; po k. 135 brak fragmentu rozdz. V t. 2 (D 24, s. 40, w. 13 — s. 51, w. 12); po k. 142 brak końca rozdz. V t. 2

- (D 24, s. 66, w. 27 — s. 68); po k. 233 brak końca rozdz. VI t. 3 (D 25, s. 54, w. 6 — s. 62); po k. 241 brak końca rozdz. VII t. 3 (D 25, s. 77, w. 12 — s. 80); po k. 309 brak końca rozdz. XIX t. 3 (D 25, s. 217, w. 27 — s. 220); po k. 414 brak końca rozdz. XXII i początku rozdz. XXIII t. 4 (D 26, s. 167, w. 21 — s. 171, w. 3); po k. 451 brak fragmentu rozdz. XXVIII t. 4 (D 26, s. 230, w. 17—s. 241, w. 12). Z notatkami autora dla red. „Tygodnika Ilustrowanego“.
27. Krzyżacy. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 45—55. K. 10 zapisanych jednostronnie, od jednego wiersza po prawie pełną stronę. 28×21,5 cm i mniej. Brulion.
28. „Książki i ludzie. Anatol France. Sur la pierre blanche etc. II.“ 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 29. K. 1 zapisana jednostronnie. 28×22 cm. Brulion. Fragment rozdz. II. Druk. D 46, s. 63—77.
29. „Kwiaty i krzemienie. Bajka“. *JK*. K. 1 zapisana obustronnie. 19,7×12,5 cm. Brulion z datą: „Bebek 9 XI 1886“. Druk. D 40, s. 31—32.
30. „Kwiaty i krzemienie“. Bajka. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 247. K. 1 zapisana jednostronnie. 24,5×16,5 cm. Odpis ręką żony autora, Marii z Babskich Sienkiewiczowej. Druk. D 40, s. 31—32, z nieznacznymi zmianami w tekście.
31. Latarnik. 1881. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 27—45. K. 10 zapisanych jednostronnie. 33,5×21 cm. Fragment. Druk. D 3, s. 1—20.
32. „Legenda żeglarska“. *MNW*, sg. 1056, s. 21—22 (Sztambuch Kostrowickich). Druk. D 5, s. 227—231.
33. Legiony. 1913—1914. *BZiO*, sg. 12.645/II, s. 1—139. K. A—G, 139 zapisanych jednostronnie, z wyjątkiem k. 82, 95, 101, 115, 119, 124, 133 i 134, zapisanych obustronnie. K. 43 nie zapisana. 29×23 cm i mniej.
- Fragmenty: 1) Odmiana a. Początek powieści w formie pamiętnika. K. 1—3. 2) Część 1. Redakcja a (rozdz. I i II) oraz poniechane początki kart dalszego ciągu k. 4—20. 3) Część 1. Redakcja b (rozdz. I i II, koniec V i rozdz. VI) oraz poniechane początki k. 21—89. 4) Część 2. Poniechane fragmenty początkowe k. 90—97. 5) Część 2. Redakcja a (rozdz. I—IV) k. 98—116. 6) Część 2. Redakcja b obejmująca wyłącznie karty z tekstem poniechanym przy ostatecznej redakcji k. 117—139.
- Na k. 60, 80 i 109 notatki i uwagi autora odnoszące się do tekstu. Na odwrocie k. 82 cztero-wiersz i notatki. Karty oznaczone literami od A do G zawierają objaśnienia Juliana Krzyżanowskiego, który uporządkował rkps. Karty A i B umieszczone przed k. 1, C przed 4, D przed 21, E przed 90, F przed 98, G przed k. 117 rkpsu. Druk. D 28.
34. List do baronowej Suttner. 1900. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 105. K. 1 zapisana jednostronnie. 29×22 cm. Fragment brulionu tekstu polskiego. Druk. D 53, s. 121—123, z pewnymi zmianami w tekście.
35. List do redakcji „Rusi“: „W sprawie reformy szkolnej“. *BN*, sg. III. 6071. K. 6 zapisanych jednostronnie. 28×22 cm. Brulion artykułu. Druk. Pisma zapomniane i niewydane. 1922, s. 510—517.
36. List na jubileusz Kazimierza Lubowskiego (28 XII 1895). *JK*. K. 2. Druk. D 54, s. 117—118.
37. List otwarty do redakcji „Słowa“. (Dar Wołodziejowskiego.) 1888. *BZiO*, sg. 12.170/III, s. 33.

- K. 1 zapisana jednostronnie. 20×13 cm. Egzemplarz redakcyjny. W prawym rogu górnego marginesu ręką redaktora M. Godlewskiego: „List po skorygowaniu przez Sienkiewicza wydrukowałem w [cyfra nieczytelna] Nr »Słowa« r. 1888“. Druk. D 54, s. 156—157.
38. List otwarty do Wilhelma II, króla pruskiego. JK. K. 3 zapisane jednostronnie. 28,5×23 cm. Brulion listu z rkpssem St. Tarnowskiego zawierającym uzupełnienia S. Druk. D 53, s. 137—140.
39. List St. Tarkowskiego z pancernika „Redbreast“ do Ulanowskiej Wandy. [1911?] BZiO, sg. 6949/I, s. 379. K. 1 zapisana jednostronnie. 15×11,5 cm.
40. „Listy o Zoli. Le docteur Pascal“. 1893. BZiO, sg. 5435/II, s. 1—43. K. 22 zapisanych jednostronnie. 28×22,5 cm. Autograf, który służył za podstawę pierwodruku. Druk. D 45, s. 125—147.
41. Listy o Zoli. 1893. BZiO, sg. 12.443/II, s. 1—3. K. 2 zapisane jednostronnie. 23×17 cm i mniej. Dwa małe fragmenty brulionu. Druk. D 45, s. 125—147, z pewnymi zmianami w tekście.
42. Listy z Afryki. 1891. JK. K. 48 zapisanych jednostronnie. 28,8×22,8 cm i mniej. List V z lukami. Listy VI—VII w całości. Druk. D 43, s. 36 do w. 31; s. 40, w. 8 — s. 88, w. 10.
43. Listy z Afryki. 1891. BZiO, sg. 12.170/III, s. 5—21. K. 9 zapisanych jednostronnie. 26,5×21,5 cm. Fragment listu IV od słów: „na przykład, może się zdarzyć wyjątkowo dżdżyste lato...“ Druk. D 43, s. 24—34.
44. „Listy z podróży przez... III. Nocna wycieczka do Piramid. Nocne wschodnie. Różnica widoków. Piramidy. Sfinks przy świetle księżycy. Pustynia. Nokturn“. 1891. BZiO, sg. 12.442/II, s. 225—241. K. 9 zapisanych jednostronnie. 26,5×21,5 cm. Druk. D 43, s. 17—24.
45. Luźne karty i koperty z inskrypcjami oraz rysunkami S. Bd. BZiO, sg. 12.444/II, s. 1—72. 29 kart i kopert różnych wymiarów.
46. Maria Konopnicka. 1902. BZiO, sg. 12.443/II, s. 13—27. K. 8 zapisanych jednostronnie. 25,5×21 cm. Brak karty 1. Druk. D 45, s. 149—158.
47. Maria Wodzińska. Przedmowa do książki Antoniego Wodzińskiego. 1913—1914. BZiO, sg. 12.443/II, s. 55—67. K. 7 zapisanych jednostronnie. 28×22 cm i mniej. Brulion. Na k. 1 obcą ręką: „Przedmowa do monografii A. Wodzińskiego o Marii Wodzińskiej“. Druk. D 46, s. 105—110, z nieznacznymi zmianami w tekście.
48. Miłość. (Aforyzm.) JK. K. 1. Druk. D 40, s. 59 (1).
49. Morały. Inc.: „Bacz zawsze panienko na to...“ 1894. BMiR, sg. 1553/8a. K. 1 zapisana obustronnie. 17,5×11,5 cm. Tekst wiersza na odwrocie karty, na której znajduje się autograf wiersza: „Na pamiątkę znajomości zawartej w Kissingen“. Por. poz. 57. Druk. D 40, s. 47—48.
50. „Mowa przy odsłonięciu pomnika Adama Mickiewicza“. 1898. BZiO, sg. 12.443/II, s. 81—82. K. 1 zapisana obustronnie. 20,5×16,5 cm. Odpis obcą ręką. Druk. D 40, s. 79—80, z nieznacznymi zmianami w tekście.
51. Na jasnym brzegu. 1897. BZiO, sg. 12.442/II, s. 47—66. K. 10 zapisanych jednostronnie. 25,5×20 cm. Pierwotny szkic noweli, wskazujący duże odchylenia w stosunku do tekstu drukowanego. Fragment zawierający rozdz. I

- i początek rozdz. II oraz dwie odmienne redakcje początku. Druk. D 6, s. 157—234.
52. Na jasnym brzegu. 1897. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 67—71. K. 3 zapisane jedno- i obustronnie. 28×14,5 cm i mniej. Kilkuwierszowe fragmenty. Redakcja późniejsza, zgodna z drukiem.
53. Na jedną kartę. Dramat w 4 aktach przez Litwosa. 1878. *BZiO*, sg. 11.353/I, s. 1—238. K. 120 zapisanych jednostronnie. 25×20 cm. Kopia sporządzona obcą ręką dla lwowskiego teatru. Z 26 III 1879. Na odwrocie k. ostatniej zezwolenie c. k. delegata namiestnika z 3 XII 1879 na wystawienie sztuki w teatrze krakowskim. Druk. D 39, s. 1—119.
54. Na Olimpie. *JK*. K. 2 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Redakcja brulionowa utworu zatytułowana: „Noc sądu. Bajka przez Henryka Sienkiewicza“. Druk. D 5, s. 139—144.
55. „Na Olimpie. Bajka przez Henryka Sienkiewicza“. *BN*, sg. III. 6069. K. 2 zapisane obustronnie. 28×22 cm. Druk. D 5, s. 139—144.
56. Na Olimpie. 1912. *JK*. Odb. jednostronna, sporządzona dla tłumaczy i do przedruków z poprawkami S.
57. „Na pamiątkę znajomości zawartej w Kissingen“. 1894. *BMiR*, sg. 1553/8a. K. 1 zapisana obustronnie. 17,5×11,5 cm. Druk. D 40, s. 45, z nieznacznymi zmianami w tekście.
58. Na polu chwały. *BPW*, sg. 1500. K. 2 zapisane jednostronnie. Wariant rozmowy Pągowskiego z Anulką z XIII rozdz. powieści. Druk. D 27, s. 135, w. 9 — s. 136, w. 12.
59. Na polu chwały. 1904—1905. *BZiO*, sg. 5560/II, s. 1—383. K. 383 zapisanych jednostronnie. 28×22 cm
- i mniej. Na k. 1 w lewym rogu górnego marginesu notatka ręką Ludwika Bernackiego: „Autograf, z którego składano powieść do felietonu »Biesiady Literackiej«, redagowanej przez Władysława Maleszewskiego, kupiony od jego wnuka, Jana hr. Maleszewskiego. Listopad 1926“. Druk. D 27.
60. Naród sobie. Odezwa w sprawie Macierzy Szkolnej. 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 173. K. 1 zadrukowana jednostronnie. 29,5×15,5 cm. Arkusz korektowy z poprawkami ręką autora. Druk. D 53, 165—166.
61. Niewola tatarska. „Urywki z szlacheckiej kroniczki Aleksego Zdanoborskiego“. 1880. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 1—26. K. 13 zapisanych obustronnie. 34×21 cm. Fragmenty. Druk. D 5, s. 1—12, z pewnymi zmianami w tekście.
62. O Bismarcku. 1895. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 103. K. 1 zapisana jednostronnie. 28×21,5 cm. Fragment brulionu. Druk. D 53, s. 117—120, z pewnymi zmianami w tekście.
63. Odezwa przedwyborcza II. Inc.: „Rodacy! Nękami wiekową niewolą...“ 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 147—161. K. 8 zapisanych obu- i jednostronnie. 28×21,5 cm. Maszynopis w 4 egz. z poprawkami ręką autora.
64. Odezwa przedwyborcza III. Inc.: „Z powodu zbliżających się wyborów...“ 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 163—165. K. 2 zapisane obu- i jednostronnie. 29×23 cm. Brulion.
65. Odezwa przedwyborcza IV [do Żydów]. Inc.: „Ponieważ prawa ograniczające waszą obywatelską wolność...“ 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 167. K. 1 zapisana jednostronnie. 29×23 cm. Brulion.
66. Odpowiedź na artykuł Björnsona. *JK*. K. 10 zapisanych jedno-

- stronnie. 28,7×22,7 cm. Druk. Dwie łąki, 1908, s. 225—243 — PG 35.
67. Odpowiedź na komunikat z 12 XI 1905. Inc.: „Urzędowy a zarazem anonimowy komunikat z dn. 12 listopada 1905...“ *BZiO*, sg. 12.443 /II, s. 169. K. 1 zapisana jednostronnie. 27,5×21 cm.
68. Odpowiedź na list Chéradame'a. *JK*. K. 2. Druk. Pisma zapomniane i niewydane. 1922, s. 521—524.
69. Ogniem i mieczem. *JK*. K. 7 zapisanych jednostronnie. 27×21,5 cm. Fragment i koniec rozdz. VI, część rozdz. VII i początek rozdz. VIII t. 3 powieści. Druk. D 9, s. 59, w. 20 — s. 62, w. 21; s. 65, w. 28 — s. 78, w. 22; s. 90 — s. 94, w. 2.
70. Ogniem i mieczem. T. 1—3. 1883—1884. *BZiO*, sg. 12.582/II, s. 1—137. K. 137 zapisanych jednostronnie. 34×22 cm i mniej. Część kart w postaci małych odcinków; k. 2, 23, 25, 77, 107 uszkodzone. Fragmenty rkpsu, który był podstawą trzynomowego pierwodruku, opublikowanego w odcinkach „Słowa“ (1883—1884). Wg wydania czterotomowego karty rkpsu 1—21 należą do t. 1, k. 22—41 do t. 2, k. 42—80 do t. 3 i k. 81—137 do t. 4. K. 23 i 24, 47 i 48 oraz 55 i 56 zawierają po dwie różne odmianki redakcyjne. Na k. 51, 58, 93, 94, 96, 97, 101, 105 i 106 uwagi ołówkowe autora, dotyczące przeważnie podziału powieści na odcinki. Na k. 10, 50, 96 i 126 szkice planów i rysunki autora. Druk. D 7—10.
71. Ogniem i mieczem. *MNW*, Teki autografów Marii Szembekowej. K. 1. Redakcja pierwotna opisu pogrzebu Longina Podbipięty. Druk. D 10, s. 136—159.
72. Ongiś a dziś. „Bitwa pod Koronowem“. 1910. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 141—171. K. 16 zapisanych jednostronnie. 28×22 cm. Brulion. Dwie redakcje wstępu i kilka redakcji początkowych fragmentów — z wyjątkiem jednego — wykazują różnice w stosunku do tekstu drukowanego. Tytuł ręką żony autora, Marii z Babskich Sienkiewiczowej. Druk. D 5, s. 79—88.
73. O powieści historycznej. *BJ*, Fo 287. K. 24 zapisanych jednostronnie. Brulion różniący się nieco od tekstu drukowanego. Druk. D 45, s. 102—124.
74. O Rosji i jej polityce. Bd. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 175—185. K. 6 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm. Dwie redakcje; pierwsza niekompletna. I red.: inc.: „Rosja nie umie zdobyć się na silny rząd...“; II red.: inc.: „W Rosji dzieje się wszystko na inną modłę...“
75. Osiczyna. *BJ*, Fo 288. Autograf noweli znajduje się na odwrocie k. 9 rkpsu noweli „U źródła“ (w rkpsie *BJ* ma ona tyt. „Jak we śnie“) — pt. „Przypowieść o osinie“. Druk. D 53, s. 330.
76. O Tołstoju. 1908. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 31—35. K. 3 zapisane jednostronnie. 29×23 cm. Brulion. K. 3 zawiera wcześniejszą redakcję fragmentu początkowego. Druk. D 45, s. 159—164, z nieznacznymi zmianami w tekście.
77. Pan Wołodyjowski. *MNW*, Teki autografów Marii Szembekowej. Arkusik listowy z przepisana przez S. ostatnią rozmową Wołodyjowskiego z Baską (z dużymi skrótami). Druk. D 19, s. 214.
78. Pan Wołodyjowski. T. 1—3. 1887—1888. *BZiO*, sg. 12.438/II, s. 1—253. K. 253 zapisanych jednostronnie. 31,5×24 cm i mniej. Braki: w t. 1 — k. 1 i 4; w t. 3 — k. 80 i 81 wg numeracji autora. W tek-

- ście uwagi autora dotyczące podziału powieści na odcinki drukowane w warszawskim „Słowie”. Druk. D 17—19.
79. Pan Wołodyjowski. 1887—1888. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 3. K. 1 zapisana jednostronnie (5 wierszy). 28×23 cm. Fragment wcześniejszej redakcji z rozdz. V t. 2. Druk. D 18.
80. Pasierby Anatola Krzyżanowskiego. Słowo wstępne. 1896. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 5—11. K. 4 zapisane jednostronnie. 28,5×22 cm. Większy fragment brulionu. Druk. D 46, s. 77—104, z nieznacznymi zmianami w tekście.
81. Pieśń litewskich borów. *JK*, Album Jadwigi Dynowskiej. K. 1 zapisana jednostronnie. Druk. D 40, s. 30.
82. Pieśń pokoju (w książce: W. Gomułki: „Biały sztandar”). 1909. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 47—53. K. 4 zapisane jednostronnie. 29×23 cm. Brulion. Na odwrocie k. 2 mały fragment brulionu z powieści „Wiry”. Druk. D 46, s. 78—82, z pewnymi zmianami w tekście.
83. Pismo na odnowienie grobowca hetmana Żółkiewskiego. 1908. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 85—88. K. 2 zapisane obu- i jednostronnie. 28×22 cm. Na odwrocie k. 2: Wstęp do książki-ankiety „Prusse et Pologne”. Druk. D 40, s. 86—87, z nieznacznymi zmianami w tekście.
84. Podziękowanie za Legię Honorową. *JK*. K. 2. Tekst w j. francuskim.
85. Polityka pruska. [1901?]. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 109—110. K. 1 zapisana obustronnie. 27×21,5 cm. Brulion niekompletny. Prawdopodobnie pierwotna redakcja artykułu: „O gwałtach pruskich”. Druk. D 53, s. 124—126.
86. Potop. *JK*. K. 49 zapisanych jednostronnie. 27,7×21,7 cm. K. 1 — to wariant końca rozdz. VIII i początku rozdz. IX t. 1, przedruk w D 16, s. 237—239. K. pozostałe to fragmenty autografu t. 3 i t. 5 powieści.
T. 3: koniec rozdz. II (D 13, s. 34, w. 2 — s. 37). T. 5: koniec rozdz. V (D 15, s. 63, w. 27 — s. 69); fragment i koniec rozdz. VI (D 15, s. 74, w. 20 — s. 81, w. 11 i s. 88, w. 7 — s. 91); początek i koniec rozdz. VII (D 15, s. 92 — s. 96, w. 12 i s. 100, w. 19 — s. 105); początek i koniec rozdz. VIII (D 15, s. 106—114, w. 3 i s. 117, w. 7 — s. 119); koniec rozdz. IX (D 15, s. 129, w. 30 — s. 141); początek i koniec rozdz. XI (D 15, s. 150 — s. 158, w. 20 i s. 160, w. 10 — s. 168); rozdz. XII—XIII (D 15, s. 169—s. 199); 2 fragmenty rozdz. XIV (D 15, s. 204, w. 16 — s. 209, w. 13 i s. 212, w. 11 — s. 213, w. 18).
87. Potop. *MNW*, Teki autografów Marii Szembekowej. K. 1 (43). Pierwotna redakcja końca rozdz. VI i początku rozdz. VII t. 1.
88. „Potop”. T. 1—2. 1884—1886. *BZiO*, sg. 5152/II, s. 1—102. K. 102 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm i mniej. T. 1 do rozdziału XIV z brakującymi k.: 56—65, 76—78, 83—84, 97—99, 105, 108—118 — wg paginacji autora. Z t. 2 znajdują się: k. 5 z zakończeniem rozdz. I, k. 12—13 z rozdz. III, k. 81—84 z rozdz. XI, k. 95—96 z początkiem rozdz. XII. Druk. D 11—16.
89. Potop. 1884—1886. *BZiO*, sg. 12.170 /III, s. 1—3. K. 2 zapisane jednostronnie. 27,5×22 cm. Fragment końcowy t. 5 zaczynający się od słów: „Najjaśniejszy Panie! zawołał — wierzyłem w twoje słowo jak w Boga...” Druk. D 11—16.

90. Potop. 1885. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 1—2. K. 2 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Fragment odmiennej redakcji z rozdz. VII t. 1. Druk. D 11, s. 98—106.
91. Powieść nie oznaczona (może wcześniejsza redakcja „Potopu“). Inc.: „Piękne pałace pańskie na Krakowskim Przedmieściu...“ Bd. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 59. K. 1 zapisana jednostronnie. 18×11,5 cm. Fragment.
92. Powieść o cesarzu Othonie. Po r. 1896. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 57—58. K. 2 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Fragment. Druk. D 54, s. 95—98.
93. Prusy a Europa. *BN*, sg. III.6072. K. 2 maszynopisu z podpisem S. 27×21,5 cm. Tekst w j. francuskim. Druk. D 53, s. 146—149. W autografie *BN* brak polskiego czterowiersza poprzedzającego tekst franc. przedrukowany w D.
94. Prusy a Polska. „Wstęp“ [do książki-ankiety „Prusse et Pologne“]. 1909. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 117—119. K. 2 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Czystopis i brulion w odmiennej redakcji. Na czystopisie dopisek nie uwzględniony w tekście drukowanym: „Załączam do powyższych słów gorące podziękowanie dla znakomitych mężów, którzy raczyli wziąć udział w ankiecie“. Druk. D 53, s. 158, pt. „O polityce pruskiej“, z nieznacznymi zmianami w tekście.
95. „Przed wyborami do Izby państwowej“. 1905. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 139—145. K. 4 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Prwdr.: „Biblioteka Warszawska“, 1905, t. 4, s. 1—6.
96. Przemówienie w Sztokholmie. *JK*. K. 4. Tekst w j. polskim i łacińskim. Druk. D 40, s. 140. Przedruk redakcja polska różni się w kilku miejscach od autografu.
97. Przemówienie w Sztokholmie. *BN*, sg. akc. 7012. K. 2 właściwego przemówienia i k. 4 innych, brulionowych redakcji przygotowanego przemówienia z okazji otrzymania nagrody Nobla. Brulion. Druk. D 40, s. 140.
98. „Przemówienie Henryka Sienkiewicza wygłoszone w Sztokholmie na uroczystości rozdania nagród Nobla“ (10 XII 1905). *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 83. K. 1 zapisana jednostronnie. 17,5×13,5 cm. Druk. D 40, s. 140.
99. Przemówienie na własnym jubileuszu. Inc.: „Trudno mi wypowiedzieć słowami...“ 1900. *BZiO*, sg. 12.042/III, s. 54—55. K. 2 zapisane obu- i jednostronnie. 18,5×11,5 cm. Druk. D 40, s. 131—132.
100. Przemówienie w dniu otwarcia ochronki im. H. S. Inc.: „Wspomnienie tego dnia będzie jednym z najmilszych wspomnień mego życia...“ [1911?] *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 99—101. K. 2 zapisane obu- i jednostronnie. 27,5×20,5 cm.
101. Przygoda Arystoklesa. *JK*. K. 1 zapisana obustronnie. 18×14 cm. Druk. D 5, s. 145—148.
102. Przygoda Arystoklesa. 1906. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 89. K. 1 zapisana jednostronnie. 18,5×14 cm. Druk. D 5, s. 145—148.
103. Quo vadis. 1894—1896. *BN*, sg. IV. 6067. K. 312 zapisanych jednostronnie. (Na drugiej stronie wielu kart znajdują się brulionowe redakcje poszczególnych fragmentów powieści.) 28×22 cm i mniej. Z notatkami autora dla redakcji „Gazety Polskiej“. Druk. D 20—22.
104. Quo vadis. *BZiO*, sg. 12.441/II, s. 5—43. K. 39 zapisanych jednostronnie od kilku wierszy po pe-

- lną stronę. 28×22 cm i mniej. Brulion.
105. Recenzja teatralna o sztuce J. Galasiewicza: „Czartowska ława“. 1880. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 79. K. 1 zapisana jednostronnie (1,5 wiersza). 33,5×21 cm. Fragment. Druk. D 50, s. 108.
106. Sabałowa bajka. *BN*, sg. I 6066. Arkusik listowy dwukartkowy, obustronnie zapisany. 17,5×11,2 cm. Pierwotna redakcja utworu zatytułowana: „O chłopie, który śmierć w wierzbie zatkał, spisał Henryk Sienkiewicz“. Druk. D 53, s. 327—329.
107. „Sabałowa bajka. Spisał Henryk Sienkiewicz“. *BPW*, sg. 1500. Arkusik listowy dwukartkowy, zapisany obustronnie. 17,5×11,2 cm. Druk. D 2, s. 261—264.
108. „Sąd Ozyrysa — przełożył z egipskiego papiirusu Henryk Sienkiewicz“. 1908. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 101—113. K. 7 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm. Na k. 6 odmienna redakcja początkowego fragmentu; na k. 7 odmienna redakcja zakończenia. Druk. D 5, s. 191—199, z pewnymi zmianami w tekście.
109. Słowacki — Helios. 1909. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 37—45. K. 4 zapisane jednostronnie. 29×23 cm. Brulion. Druk. D 45, s. 165—172, z nieznacznymi zmianami w tekście.
110. „Sokołom“ [Sokołom berlińskim w 25-lecie]. 1914. *BMiR*, sg. 510/14. K. 2 zapisane obustronnie. 18,5×14 cm. Druk. D 53, s. 180—182.
111. Szarada. Inc.: „Jeśli kiedy pierwsza pierwsza, póki je i żywa“. *JK*. K. 1. Drugi egz. w *BJ*.
112. „Szkice węglem“. *BN*, sg. III.6063. K. 32 (s. 63 liczbowanych przez autora). 25×19 cm. Brulion ze skreśleniami cenzuralnymi opisa-
- ny przez A. Kotulę (zob. „Przekrój“, 1952, nr 357, z 10 II, s. 5—6; nr 358, z 17 II, s. 10). Druk. D 53, s. 245—326.
113. „Toast“. 1901. *BMB*, sg. 179. K. 4 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Nowela. Czystopis. Druk. D 5, s. 43—50.
114. Toast łaciński. 1900. *BJ*. Druk. D 54, s. 182—183.
115. „Toast na cześć Mistrza Kazimierza“ [Pochwalskiego]. *BN*, sg. 2895, k. 28—29. Arkusik listowy dwukartkowy. 15×11 cm. Druk. D 40, s. 40.
116. Trzeci maj. *JK*. K. 2 zapisane jednostronnie. 28,7×22,7 cm. Brulionowa redakcja artykułu. Druk. D 53, s. 173—175.
117. U bramy raj. *JK*. K. 2 zapisane jednostronnie. 27,2×20,7 cm. Druk. D 5, s. 247—251.
118. Umowa z firmą wydawniczą Gebethner i Wolff o wydanie „Krzyżaków“; z podpisem S. *BN*, sg. 7105, k. 6—7. K. 2. 32,5×20 cm.
119. U źródła. *BJ*, Fo 288. K. 31. Na odwrocie k. 12, 13, 17 notatki do „Listów z Afryki“, na odwrocie k. 9 „Osiczyzna“. Pierwsza redakcja noweli zatytułowana „Jak we śnie“. Druk. D 6, s. 115—140.
120. „U źródła przez Henryka Sienkiewicza“. 1892. *BMB*, sg. 157. K. 25 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm. Brulion noweli z zamazanym na k. 1 pierwotnym tytułem „Jak we śnie“, znaczną ilością przekreślonych wyrazów i skreślonym całym zdaniem na k. 19. Druk. D 6, s. 115—140.
121. W albumie dziewczynki. Inc.: „Czerp wodę ze źródła choćby w w największe naczynie...“ 1893. *BZiO*, sg. 5465/II, s. 67. K. 1 zapisana jednostronnie. 14×9 cm. Czterowiersz zanotowany ołówkiem na karcie korespondencyjnej. Druk. D 40, s. 45.

122. Wesele. 1908. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 117—133. K. 9 zapisanych jednostronnie. 29×22,5 cm i mniej. Brak czterech ostatnich wierszy. Druk. D 5, s. 201—213, z małymi zmianami w tekście.
123. Wiersz. Inc.: „Jestem sobie syn szlachecki...“ Bd. *BZiO*, sg. 6949/I, s. 377. K. 1 zapisana jednostronnie. 11×9 cm. Druk. D 40, s. 50—51.
124. „Wilk i koziół. (Bajka)“. 1886. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 243, K. 1 zapisana jednostronnie. 27,5×21,5 cm. Druk. D 40, s. 29, z nieznacznymi zmianami w tekście.
125. Wiry. „Urywek z powieści. Sonata księżycowa“. *JK*. K. 4 zapisane jednostronnie. 26,5×21 cm. Brulion i czystopis początku rozdz. V t. 1. Brulion — druk. D 35, s. 31 — s. 34, w. 4. Czystopis — druk. D 35, s. 31 — s. 33, w. 8.
126. Wiry. 1909—1910. *BZiO*, sg. 12.440/II, s. 1—155. K. 155 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm i mniej. Brulion niekompletny. 1) Większe fragmenty: k. 2—111. 2) Drobne fragmenty i odmienne redakcje: k. 112—154. Na k. 1 obcą ręką: „Wiry. Brulion. Część I niekompletna“. K. 155 nie zapisana. Druk. D. 35—36.
127. „Wojna szwedzka w roku 1655 i 1656. (Szkiców historycznych seria IV)... napisał Ludwik Kubala“. 1914. *BZiO*, sg. 12.042/III, s. 50—53. K. 4 zapisane jednostronnie. 28×22 cm. Recenzja. W górnym marginesie k. 1 obcą ręką: „Ludwik Kubala. Wojna szwedzka w roku 1655 i 1656. Szkiców historycznych seria IV. Z 10 rycinami. Lwów. H. Altenberg, G. Seyfarth, E. Wende i Sp. Druk Jakubowskiego i Sp. (1914), 8, s. 495“. Druk. D 46, s. 83—87.
128. Wojna szwedzka Kubali. 1914. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 69—77. K. 5 zapisanych jednostronnie. 27,5×22 cm. Na k. 5 odmienna redakcja fragmentu z k. 2. Druk. D 46, s. 83—87, z nieznacznymi zmianami w tekście.
129. W pustyni i w puszczy. *JK*. K. 3 (180, 187, 188). 27×21 cm. Brulionowa redakcja fragmentów t. 2 powieści: końca rozdz. XX (D 38, s. 176, w. 4—26), początku i fragmentu rozdz. XXI (D 38, s. 177, w. 1—16 i w. 21—26), fragmentu i końca rozdz. XXII (D 38, s. 193, w. 4—11 i s. 196, w. 6 — s. 197).
130. W pustyni i w puszczy. 1910—1911. *BZiO*, sg. 12.439/II, s. 1—191. K. 192 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm i mniej. 1) Czystopis. Duże fragmenty: k. 1—128. 2) Brulion. Małe fragmenty i odmienne redakcje: k. 129—191. Na k. 1 dedykacja autora dla Marii Ejsmondowej. Na odwrocie k. 191 poniechana odmienna redakcja zakończenia. Druk. D 37—38.
131. „Wspomnienia z Kissingen“. 1894. *BMiR*, sg. 1553/8b. K. 1 zapisana jednostronnie (8 wierszy). 30,5×20,5 cm. Druk. D 40, s. 46, z nieznacznymi zmianami w tekście.
132. Wspomnienie. 1916. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 189—193. K. 3 zapisane jednostronnie. 29×23 cm. Brulion. Druk. D 40, s. 151—155, z niewielkimi zmianami w tekście.
133. Wspomnienie z Maripozy. *JK*. Jedno zdanie znajdujące się na odwrocie telegramu przysłanego S. przez Bartoszewicza: „Dziwna raso ludzka, która w najodleglejsze krańce świata unosić jedną myśl i jedno uczucie. Unosisz ciało swoje, a duszy oderwać nie umiesz“. Druk. D 3, s. 32, w. 28—29 i w. 31.

134. „Wspomnienie z Maripozy. Z opowiadania napisał Henryk Sienkiewicz“. *BN*, sg. II. 6064. K. 8 zapisanych jednostronnie. 34,5×21 cm. Druk. D 3, s. 21—34.
135. W sprawie rocznicy grunwaldzkiej. 1910. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 123—135. K. 7 zapisanych jednostronnie. 29×23 cm. Dwie redakcje brulionu. Tytuł wpisany ręką żony autora, Marii z Babskich Sienkiewiczowej. Druk. D 53, s. 159—162.
136. „Wyrok Zeusa. Bajka grecka przez Henryka Sienkiewicza“. *BN*, sg. III. 6065. K. 12 zapisanych jednostronnie. 27×21 cm. Druk. D 5, s. 125—138.
137. „Zagłoba swatem“. Komedia w 1-ym akcie S. 1900. *BMB*, sg. 351. K. 18 zapisanych obustronnie. 27×22 cm. Maszynopis. Na karcie tytułowej pierwotny tytuł „Swaty Zagłoby“ przekreślony ręką autora i wpisany tytuł obecny. Ponadto dopiski autora na karcie tytułowej i w tekście. Sceny XIV i dalsze wpisane ręką obcą. Egzemplarz przeznaczony dla teatru w Poznaniu, zaopatrzoney pieczęcią: Dyrekcja Teatru E. Rygier Poznańskiego. N° 103. Druk. D 39, s. 159—204.
138. Zaproszenie na naradę w sprawie obchodu 500-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego. [1900?]. *BZiO*, sg. 12.170/III, s. 35. K. 1 zapisana jednostronnie. 25,5×20,5 cm. Tekst zaproszenia odbity na cyklostylu z oryginalnym podpisem autora. (W załączeniu rysunek S. w Red. „Słowa“, 15 VI 1899).
139. Zaświadczenie pracy dla Piasecznego Władysława. 1904. *BZiO*, sg. 12.751, s. 151. K. 1 zapisana jednostronnie (7 wierszy). 11,5×7,5 cm. Pod podpisem autora lakowa pieczęć.
140. Zawiadomienie o ślubie z Marią Wołodkowiczówną. *JK*. Arkusz litografowany z dopiskiem S.
141. Zawiadomienie redakcji „Tygodnika Romansów i Powieści“ — przez Komitet Budowy Pomnika Mickiewicza — o otrzymaniu zezwolenia na wzniesienie pomnika, podpisane 6 V 1897 przez S. jako wiceprezesa Komitetu. *BN*. K. 1.
142. „Z bajek Phedry. LXVI. Brody dla kóz“. 1907. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 245. K. 1 zapisana jednostronnie. 18,5×14 cm. Druk. D 40, s. 34, z nieznacznymi zmianami w tekście.
143. „Z dawnych dziejów“. 1915. *BZiO*, sg. 12.442/II, s. 179—185. K. 4 zapisane jednostronnie. 28×21 cm. K. 4 zawiera wcześniejszą redakcję początkowego fragmentu. Druk. D 5, s. 215—221, z pewnymi zmianami i opuszczeniami w tekście.
144. Zjednoczenie narodowe. *JK*. K. 9 (+ 1 będąca początkiem brulionu dalszej, zaniechanej części artykułu). 28,7×22,7 cm. Druk. Dwie łaki, 1908 i 1912, s. 203—216 — PG 35.
145. „Z Warszawy“. O położeniu Polaków w zaborze rosyjskim. [Na marginesie odsłonięcia pomników Murawiewa i carowej Katarzyny w Wilnie.] Inc.: „W przeszłości naszej jest wiele do nagany...“ Bd. *BZiO*, sg. 12.443/II, s. 189—195. K. 4 zapisane obu- i jednostronnie. 26,5×20,5 cm.
146. Żartobliwe menu łańskie. (1901). *JK*. K. 1.

L I S T Y

147. Adresaci nie oznaczeni, 1906—1908 (2). *BZiO*, sg. 12.042/III, s. 47—49.
148. Adresat nie oznaczony [kanonik z Sandomierza], bd. (1). *BJ*
149. Adresat nie oznaczony [tłumacz], 1897 (1). *JK*
150. Adresat nie oznaczony [w Wiśle], 1899 (1). *BJ*
151. Adresat nie oznaczony, bd. (1). *BJ*. W sprawie przekładu „Na polu chwały“.
152. Adresat nie oznaczony, bd. (1). *BJ*. List w j. franc. w sprawie przekładu „Quo vadis“.
153. Adresat nie oznaczony, bd. (1). *BJ*. Ocena poematu.
154. Adresat nie oznaczony [z Częstochowy], 1885 (1). *BMB*, sg. 631 (422). Druk. D 55, s. 1—3.
155. Adresat nie oznaczony, 1907 (1). *BMiR*, sg. 1553/6. Maszynopis w j. niemieckim. Podpis obcą ręką: „Henryk Sienkiewicz“.
156. Adresat nie oznaczony [lekarz], 1896 (1). *BN*
157. Adresat nie oznaczony, 1904—1910 (3). *BN*, sg. akc. 6612.
158. Adresat nie oznaczony, 1896 (1). *BPW*, sg. 1500.
159. Adresat nie oznaczony, 1905 (1). *BPW*, sg. 1500.
160. Adresat nie oznaczony, 1878 (1). Podpisany Pafnucy Horeszko (pseud. S.). *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 5—6. Druk. „Ze skarbcza kultury“. Biuletyn informacyjny *BZiO*. Wrocław 1956, z. 1 (9).
161. Adresat nie oznaczony, bd. (1). *MNK*, sg. 44645.
162. Adresat nie oznaczony. 1905 (1). *MZ—Chig*
163. Adresat nie oznaczony [w Ameryce], 1905 (1). *MZ—Chig*. Druk. Birkenmajer Józef, Listy Henryka Sienkiewicza w Muzeum Polskim w Chicago. „Pamiętnik Literacki“, XXXIV i odb. Lwów 1937. Również D 54.
164. Adresatki nie oznaczone, 1906—1908 (2). *BMiR*, sg. 1553/5,7.
165. Akademia Umiejętności w Krakowie, 1889—1909 (8). *BPAN—K*, sg. Arch. L. 29, 112, 144, 207, 209, 421, 472, 924. Druk. D 55, s. 4—10.
166. Akademia Umiejętności w Krakowie. 1889 (1). Przekazanie sumy 15.750 rb. na fundację im. Marii z Szetkiewiczów Sienkiewiczowej. *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 5—6. Pismo sporządzone obcą ręką z podpisem S. Druk. D 55, s. 4—6.
167. Balzer Oswald, 1911 (1). *BZiO*, sg. 7689/III, s. 369.
168. Baranowski Ignacy, 1900 (1). *JK*. K. 2— z dopiskiem adresata.
169. Barret Wilson, bd. (1). *BJ*. Tekst w j. polskim i angielskim (brulion). Druk. D 55, s. 14—15.
170. Baworowski Wiktor, 1894 (1). *BMiR*, sg. 1553/3.
171. Bełza Władysław, 1879 (1). *BZiO*, sg. 12.422/I, s. 589—590.
172. Bełza Władysław, 1897 (1). *BZiO*, sg. 12.425/I, s. 931—933.
173. Bełza Władysław, 1897 (1). *BMB*, sg. 631 (1419). Fotografia urywku listu. Na odwrocie fotografii notatka ręką Witolda Bełzy, z 3 XII 1937: „Fotografia listu H. Sienkiewicza do Władysława Bełzy z racji jego jubileuszu. Oryginał w posiadaniu moim“. Obecnie własność *BZiO*, sg. 12.425/I, s. 931—933. Druk. D 55, s. 22.
174. Bernacki Ludwik, 1914 (1). *BZiO*, sg. 12.042/III, s. 40.
175. Bilet wizytowy S. z tytułami trzech dzieł: „Ste Palaye Mémoires..., Froissart — Chronique..., Ubiory w średniowieczu Matejki“. *BPW*, sg. 1500.
176. Biskup NN, 1915 (1). *BMiR*, sg. 510/12. Maszynopis w j. niemieck-

- kim podpisany przez S. i A. Osuchowskiego.
177. Bliziński Józef, 1882—1892 (5). *BJ*, sg. Qu 54, t. II, IV.
178. Błotnicka Maria, bd. (1). *BJ*. Druk. D 54, s. 138.
179. Cesarska Akademia Nauk, 1897 (1). *BPW*, sg. 1500. Druk. D 55, s. 32.
180. Chełmicki Zygmunt ks., 1893 (1). *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 1—4. Druk. „Ze skarbca kultury“. Biuletyn informacyjny BZiO. Wrocław 1956, z. 1 (9).
181. Chłapowski Franciszek, 1889 (1). *BJ*. Druk. Wrzosek Adam, List Henryka Sienkiewicza. „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny“. T. 18. Poznań 1938, s. 268—270.
182. Chłapowski Karol, 1890 (1). *BJ*, sg. akc. 28/49.
183. Chrzanowski Ignacy, 1902 (1). *BMB*, sg. 631 (231). Druk. D 55, s. 39.
184. Chrzanowski Ignacy, 1910 (1). *BMB*, sg. 631 (232). Druk. D 55, s. 45.
185. Chrzanowski Ignacy, 1902—1916 (8). *BN*, sg. 7208, k. 17—27. Druk. D 55, s. 38, 42—44, 46—48, 53—56.
186. Chwatowa Salomea, 1901—1908 (4). *MNK*
187. Chyliński Michał, 1899 (1). *JK*
188. Ciechanowska Maria, 1897 (1). *BJ*
189. Claretie Jules, 1901 (1). *BJ*
190. Curtin Jeremiah, ok. 1891 (1). *JK*. Brulion listu razem z brulionem listu do Ojca Le Roy i nie dołączonym brulionem listu do nieznannej adresatki. Druk. D 55, s. 60.
191. Czapelski Tadeusz, 1889 (1). *BPW*, sg. 1500.
192. Daniłowski Gustaw, 1914 (1). *BN*, sg. 2984, k. 14.
193. Demby Stefan, 1895—1902 (6). *BN*, sg. 2737, k. 102—112. Druk. D 55, s. 63—66.
194. Dmochowska Janina, 1894 (1). *JK*
195. Dmochowska Janina, 1910 (1). *MNK*, sg. 44646. Depesza.
196. Dmochowski Janusz, 1884—1906 i bd. (10). *JK*. Ostatnie dwa listy z r. 1906 zawierają tylko dopiski S. w listach żony.
197. Dom Bankowy (Wawelbergów ?) w Warszawie, 1904 (1). *BMB*, sg. 631 (226).
198. Donimirski Antoni, 1896 (1). *BMB*, sg. 631 (159a). Przy liście pismo Brunona Wincentego Korotyńskiego z 29 XI 1930, z komentarzem. Druk. D 55, s. 182—183.
199. Donimirski Antoni, 1890—1900 i bd. (4). *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 9—23. Druk. „Ze skarbca kultury“. Biuletyn informacyjny *BZiO*. Wrocław 1956, z. 1 (9).
200. Drukarnia Władysława Ludwika Anczyca, 1900 (1). *BN*, sg. 7261, k. 171—172.
201. Dynowski Henryk, 1897—1901 (2). *BJ*. Druk. D 55, s. 184—186.
202. Ejsmondowie Franciszek i Maria, 1895—1914 (46 i 2 bilety wizytowe). *JK*
203. Flammarion (Wydawnictwo), bd. (1). *BJ*. Druk. D 55, s. 190.
204. Freudenson Daniel (Zgliński Daniel), 1879 (1). *JK*. Druk. D 56, s. 40. Omyłkowo wydrukowany wśród listów do E. Piltza jako list 4.
205. Fryze Feliks, 1887 (1). *BPW*
206. Gluziński Antoni, 1894 (1). *BMB*, sg. 631.(840). W górnym marginesie nad tekstem listu notatka ręką adresata: „List ten był pisany do mnie w r. 1894 w miesiącu czerwcu lub lipcu w czasie pobytu Sienkiewicza w Krakowie. Stał wtedy w Hotelu Saskim... Warszawa, d. 16 IX 1932“.
207. „Głos Narodu“, Redakcja, 1915—1916 (11). *BJ*. Druk. D 53, s. 214—237.

208. Godebski Cyprian, 1897 (1). *BJ*
209. Godlewska z Popielów Maria, 1889—1891 (3). *BZiO*, sg. 12.437/II, s. 161—172. Druk. „Listy Henryka Sienkiewicza do Mściśława Godlewskiego. (1878—1904)“. Wrocław 1956.
210. Godlewska z Popielów Maria, 1890—1898 (8). Listy z 22 III 1890 i 31 III 1896 pisane również do Mściśława Godlewskiego. *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 27—59. Druk. „Listy Henryka Sienkiewicza do Mściśława Godlewskiego. (1878—1904)“. Wrocław 1956.
211. Godlewski Mściśław, 1900 (1). *BJ*. List nie dokończony.
212. Godlewski Mściśław, 1878—1904 i bd. (182). Listy z 10 II 1889 i 15 XI 1890 pisane również do Antoniego Donimirskiego; przy liście z 5 IV 1895 notatka S. dla „Słowa“; do listu z 7 I 1901 dołączone podziękowanie S. za udział w jego jubileuszu; do listu z 19 VII 1902 dołączony rysunek S. z 17 XI 1899, przedstawiający Bolesława Prusa, oraz upoważnienie dla Mściśława Godlewskiego do odebrania pieniędzy. *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 63—765. Druk. „Listy Henryka Sienkiewicza do Mściśława Godlewskiego. (1878—1904)“. Wrocław 1956.
213. Godlewski Mściśław, 1889—1904 i bd. (35). W załączeniu zaproszenie na ślub S. z tekstem telegramu gratulacyjnego od Mściśława oraz Marii Godlewskich na odwrocie, 1893 (1). *BZiO*, sg. 12.437/II, s. 17—151. Druk. „Listy Henryka Sienkiewicza do Mściśława Godlewskiego. (1878—1904)“. Wrocław 1956.
214. Goldenring Stefania, 1894 (1). *BMiR*, sg. 1553/4. Wizytówka. Tekst w j. francuskim (upoważnienie do przekładu i publikacji noweli: „Komedia z pomyłek“).
215. Górská Maria, 1906 (1). *MNW*, Teki autografów Marii Szembekowej.
216. Górski Konstanty Maria, 1892—1907 (15). *BJ*, sg. akc. 233/1952. Druk. D 55, s. 199—211. Przekopowano listów 13.
217. Guttry Aleksander (junior), 1916 (1). *BN*, sg. 2736, k. 110—111. List w j. niemieckim. Maszynopis z podpisem S.
218. Hoesick Ferdynand, 1902—1908 (4). *BN*, sg. 7128, k. 39—43.
219. Hora František Alois, 1903 (1). *Historyczne Muzeum w Pilźnie*, sg. 11/47, 1417. Druk. D 55, s. 221.
220. Horain Julian, 1876—1882 (19). Odpis na maszynie wykonany pod kierunkiem Józefa Birkenmajera. Zespół ten, w drukowanym inwentarzu *BZiO* (t. 1, s. 456), oznaczony jako listy do Pawła Horaina (syna adresata), zachował się w jeszcze jednym odpisie, w zbiorach *JK*. *BZiO*, sg. 6711/II, s. 1—52. Druk D 55, s. 222—263.
221. Jabłonowski Władysław, 1900 (1). *BJ*
222. Janczewska Jadwiga, 1886 (1). *BJ*. Brulion listu. Druk. D 55, s. 342—347.
223. Janczewski Edward, 1895 (2). *BPAN—K*, sg. 2463.
224. [Jaworski Władysław Leopold], 1896 (1). *BZiO*, sg. 12.751/II, s. 147—150.
225. Jaworski Władysław Leopold, 1896 (2). *JK*
226. Karłowicz Jan, 1901 (1). *BJ*
227. Koło Literackie we Lwowie, 1916 (1). *BZiO*, sg. 5983/II, s. 95.
228. Korotyński Ludwik Stanisław, 1890—1904 (3). *BN*
229. Korotyński Władysław (?), 1902 (1). *AGAD*, Arch. Zamoyskich.

230. Kozakiewicz Bronisław, 1900—1916 (29). *BN*, sg. akc. 7012, k. 1—60. Druk. D 54, s. 166—169. Przedruk. tylko jeden list (z 28 III 1901), bez początku i bez końca (nie na podstawie autografu).
231. Kraszewski Józef Ignacy, 1881—1882 (4). *BJ*, sg. Fo 230. T. 71, s. 558—563. Druk. D 55, s. 369—373.
232. Krechowicki Adam, 1889—1912 (38). *BZiO*, sg. 12.584/II, s. 187—412. Listy te — z wyjątkiem listu z 26 X 1908, rkps s. 387—394 — druk. Ferdynand Bostel w pracy: „Z korespondencji Henryka Sienkiewicza“ („Pamiętnik Literacki“, XXX, 1933, z. 3—4; odb. Lwów 1934), gdzie list z 2 X 1896 ma mylną datę: 1891. Druk. D 55, s. 374—418.
233. Kronenberg Leopold, 1900 (1). *BJ*. Druk. D 55, s. 419—421.
234. Leo Edward, 1879—1893 (2). *BJ*. Druk. D 55, s. 425—427.
235. Leo Edward, 1876—1886 (11). *BN*. Listy 2 i 3 podpisane: H. Litwos.
236. Le Roy, Ojciec, ok. 1891 (1). *JK*. Brulion listu razem z brulionem listu do J. Curtina i nieznanej adresatki.
237. Loewenfeld Rafał, 1887 (1). *BMiR*, sg. 1553/1.
238. Łętowski Julian, 1888 (1). *BMB*, sg. 631.(786). Wizytówka. Przy liście pismo Brunona Wincentego Korotyńskiego z 2 XII 1934, z komentarzem dotyczącym adresata. Druk. D 55, s. 467.
239. Łoziński Józef, bd. (1). *BZiO*, sg. 6515/II, s. 405.
240. Łoziński Władysław, bd. (1). *BZiO* sg. 12.042/III, s. 43.
241. Malczewski Jacek, 1892 (1). *Wojewódzkie Arch. Państwowe w Krakowie*, sg. J. T. 508. Druk. „Kurier Codzienny“. 1952, nr 137 (2395), z 8 VI, s. 4.
242. Maleszewski Władysław, 1893—1904 i bd. (9). *BN*, sg. 7057, k. 110—127. Druk. D 55, s. 472—479. Opublikowano 7 listów (od 3—9).
243. Masłowski Ludwik, 1906 (1). *BMB*, sg. 631.(239). Przy liście koperta. Druk. D 55, s. 477—478.
244. Mehoffer Józef, 1908 (1). *BN*, sg. akc. 6492.
245. Merzbach Henryk, 1888 (2). *BN*, sg. 2738, k. 18—20. Druk. D 55, s. 479—480. List 2, z czterowierszem Merzbacha, zob. D 57, s. 213.
246. Mikulski Leopold, 1878 (2). *JK*. Druk. D 56, s. 34—36, 37—39. Omyłkowo wydrukowane wśród listów do E. Piltza jako listy 1 i 3.
247. Morawska Konstancja, 1894—1895 (3). *JK*. Druk. D 55, s. 482—486.
248. Morawski Kazimierz, 1890—1913 (23). *JK*. Druk. D 55, s. 487—513. Przedrukowano listów 20, bez listów: z 7 VII 1900, 15 IV 1905 i 29 IV 1907.
249. Morawski Zdzisław, 1892—1915 (15). *JK*
250. Nowodworski Franciszek, 1898 (1). *BMB*, sg. 631.(218). Przy liście koperta. Druk. D 56, s. 5.
251. Nidjól Stanisław, 1901 (1). *BJ*, sg. akc. 38a/37.
252. Ochorowicz Julian, 1883—1884 (4). *BN*, sg. 2848, k. 37—42. Druk. D 56, s. 6—8.
253. „Ognisko“, Wiedeń, 1903 (1). *BPAN—K*, sg. 2442 I.
254. Olendzki Władysław, 1885 (1). *BZiO*, sg. 12.437/II, s. 173—174. Druk. „Ze skarbca kultury“. Biuletyn informacyjny *BZiO*. Wrocław 1956, z. 1(9).
255. Osada Stanisław, 1915—1916 (4). *MZ—Chig*. Druk. D 53, s. 206—211, 220—221, 235—237. List z 12 II 1915 ogłoszony w D 54, s. 206—209 we fragmentach, w całości zaś w „Pamiętniku w 20-tą Rocznicę Obchodów zgonu Henryka

- Sienkiewicza". Chicago 1936, s. 54—58.
256. Osuchowski Antoni [?], 1903 (2). *BPW*. Akta Tow. Biblioteki Publicznej, nr 2.
257. Paczkowska Klara, 1906 (1). *BMiR*, sg. 1058/d.
258. Pawlicki Stefan, 1906 (1). *BJ*. Druk. D 56, s. 26.
259. Peszke Józef, 1900 (4). *BN*, sg. 7005, k. 17—24. Druk. D 56, s. 29—30.
260. Pieniążek Przemysław, 1901—1908 (4). *Zakład Historii Medycyny Akademii Medycznej w Krakowie*, sg. VIII. 528. Druk. „*Echo Tygodnia*“, 1953, nr 29, z 22 VIII (dod. do „*Gazety Krakowskiej*“, 1953, nr 200).
261. Pietkiewicz Zenon (?), bd. (1). *BN*
262. Piltz Erazm, 1878 (1). *JK*. Druk. D 56, s. 36—37.
263. Pleszczyński Adolf, 1896 (1). *JK*. Druk. D 56, s. 42.
264. Pochwalski Kazimierz, 1887—1909 (14). *BN*, sg. 2895, k. 1—27. Druk. D 56, s. 43—54.
265. Polska Rada Narodowa w Ameryce, 1916 (2). *MZ—Chig*. Druk. D 53, s. 231. Przedrukowano 1 list.
266. Potkański Karol, 1893 (1). *JK*
267. Praun Johann, 1887—1908 (7). *BZiO*, sg. 6519/I, s. 39—81. Przy liście z 15 VI 1887 brulion przekładu tekstu na j. niemiecki obcą ręką. Tekst listu z 3 X 1901 obcą ręką, z podpisem S. Tekst listu z 12 III 1908 obcą ręką, z podpisem oraz postscriptum S. Druk. D 56, s. 91—95.
268. Przesmycki Zenon, 1887 (1). *BN*, sg. 2859, k. 138—139. Druk. D 56, s. 96.
269. Przeździecki Konstanty, 1889 (1). *AGAD*
270. Rabski Władysław, 1909 (1). *BN*, sg. 2731, k. 94—95. Druk. D 56, s. 99—101.
271. Radwański Wiktor, 1910 (1). *JK*
272. Radziwiłł Michał, 1897—1898 (8). *AGAD*, Arch. Radziwiłłów w Nieborowie, 17, poz. 952. Druk. D 56, s. 114—118.
273. Redakcje „*Niwy*“ i „*Słowa*“, 1878—1893 (7 i 2 telegramy). *BZiO*, sg. 12.169/III, s. 743—765 i 769. Druk. „*Ze skarbca kultury*“. *Biuletyn informacyjny BZiO*. Wrocław 1956, z. 1 (9).
274. Redakcja „*Słowa*“, bd. (1). *BMB*, sg. 631.(159). *Wizytówka*.
275. Redakcja „*Słowa*“, 1891 (1). *BZiO*, sg. 12.437/II, s. 175—178. Druk. „*Ze skarbca kultury*“. *Biuletyn informacyjny BZiO*. Wrocław 1956, z. 1(9).
276. Rejman Euzebiusz, 1898—1903 (2). *Arch. OO. Paulinów w Częstochowie*, sg. 1890, s. 127—131. Druk. D 56, s. 120. Przedruk. list z 14 XII 1898.
277. Rembowski Aleksander, 1897 i bd. (3). *BPW*, sg. 1500. Druk. D 56, s. 119—120. Przedruk. dwa listy z r. 1897.
278. *La Revue Blanche*, 1900 (1). *BJ*
279. Rodakowski Henryk, 1892 (1). *BZiO*, sg. 12.269/II, s. 215. Kopia sporządzona na maszynie. Druk. „*Henryk Rodakowski i jego otoczenie. Korespondencja artysty*“. Wrocław 1953, s. 174.
280. Rodakowski Henryk, 1892 (1). *Państwowy Instytut Sztuki w Warszawie*. Druk. „*Kurier Codzienny*“, 1952, nr 41 (2299), z 16 II.
281. Rubczyński Witold, 1890 (1). *BJ*
282. Rybicki Z., 1916 (1). *Maszynopis*. Podpis: Henryk Sienkiewicz i Antoni Osuchowski. *BZiO*, sg. 12. 666/III, s. 83—84.
283. Sanguszko Eustachy, 1895 (1). *Wojewódzkie Arch. Państwowe w Krakowie* (Gumniska, Fasc. 119).

284. Sanguszkowa Eustachowa, 1888 (1). *Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnowie*.
285. Sarnecki Zygmunt, 1887—1899 (3). *BJ*, sg. Qu. 65. Druk. D 56, s. 121—122.
286. Sieńkiewicz Lucjan, 1893 (telegram). *BZiO*, sg. 12.449/III, s. 241—242.
287. Skałkowski Tadeusz, 1908 (1). *BUP*, sg. 34 IV.
288. Skorska [?] Kornelia, bd. (1). *BZiO*, sg. 12.042/III, s. 45—46.
289. Sygietyński Antoni, 1899—1902 i bd. (5). *BZiO*, sg. akc. 40/56.
290. Szembekowa Maria, 1901 (1). *MNW*, Teki autografów Marii Szembekowej.
291. Szumlańska Teofila, 1915 (1). *BZiO*, sg. 6949/I, s. 457—461. Druk. D 56, s. 146—147.
292. Szwoynicki Roman, 1902 (1). *BN*, sg. 5296, k. 12. Druk. D 56, s. 148.
293. Tarnowski Stanisław, 1884—1906 (3). *BJ*
294. Tomkowicz Stanisław, 1894 (1). *BN*, sg. akc. 6458. Druk. „Przekrój“, 1952, nr 359, z 24 II.
295. Tomkowicz Stanisław, 1889—1896 (37). *BPAN—K*, sg. 2461, t. 14.
296. Towarzystwo Tatrzańskie, 1901 (1). *Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem*.
297. Uchtomskij Esper, bd. (1). *BMB*, sg. 631(626). Przy liście pismo Brunona Wincentego Korotyńskiego z 14 X 1933, z komentarzem dotyczącym adresata oraz przeznaczenia listu. Druk. D 54, s. 162.
298. Ulanowska Aleksandra, 1909—1911 (9). *BZiO*, sg. 6949/I, s. 405—445. Druk. D 56, s. 153—163.
299. Ulanowska Wanda, 1906—1916 (79). *BZiO*, sg. 6949/I, s. 1—375. Druk. D 56, s. 164—253.
300. Ulanowska Wanda, 1908—1913, (13). *BZiO*, sg. 5465/II, s. 5—65. Druk. D 56, s. 164—253, z wyjątkiem listu z 29 VI 1910.
301. Ulanowski Bolesław, 1908 (2). *BPAN—K*, sg. 2402. T. 3.
302. Ulanowski Bolesław, 1911—1913 (2). *BZiO*, sg. 6949/I, s. 447—456. Druk. D 56, s. 254—255.
303. Wasilewski Zygmunt, 1908—1909 (6). *BZiO*, sg. 5983/II, s. 59—89. Druk. D 56, s. 261—267.
304. Wellisch Leopold, 1907 (1). Maszynopis w j. angielskim z własnoręcznym podpisem S. *BZiO*, sg. 12.227/I, s. 429—431. Druk. D 53, s. 143—145, jako „Ankieta o wywłaszczeniu“, w j. polskim, z nieznacznymi zmianami w tekście.
305. Whitney and Comby, bd. (1). *BJ*. Brulion polski i angielski. Druk. D 56, s. 269.
306. Wierzbowska Brygida, 1882 (1). *BPAN—K*, Teka Wierzbowskiej, k. 83. Druk. D 56, s. 270.
307. Wierzbowski Teodor, 1904 (1). *BPAN—K*, sg. 1881/II, Korespondencja Wierzbowskiego, 24.
308. Wiśniewski F., 1908 (1). *BZiO*, sg. 12.179/III, s. 45. Przy liście zalakowana koperta z austriackim banknotem dwudziestokoronowym, zaadresowana ręką S.
309. Witkiewicz Stanisław, 1890 (1). *MNK*, sg. 84489.
310. Wodziński Antoni, 1883—1913 (44). *Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi*. Druk. D 56, s. 271—318.
311. Wolff Józef, bd. (1). *BN*, sg. 7105, k. 5.
312. Wrotnowska Maria, 1906 (1). *Muzeum Diecezjalne w Przemysłu*. Druk. „Ruch Literacki“, 1931, s. 277.
313. Zakrzewska Gabriela, 1915 (1). *BJ*, sg. akc. 228/54.

WYKAZ

archiwów, bibliotek, muzeów, instytutów naukowych i zbiorów prywatnych,
w których znajdują się pozycje autografów wymienione w zestawieniu.

- Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie 229, 269, 272
 Archiwum OO. Paulinów w Częstochowie 276
 Biblioteka Jagiellońska w Krakowie 7, 12, 25, 73, 75, 114, 119, 148—153, 169,
 177—178, 184—185, 188—189, 201, 203, 207—208, 211, 216, 221—222, 226, 231,
 233—234, 251, 258, 278, 281, 285, 293, 305, 313
 Biblioteka Miejska w Bydgoszczy 113, 120, 137, 154, 173, 181—182, 197—198,
 206, 238, 243, 250, 274, 297
 Biblioteka Narodowa w Warszawie 3, 24, 26, 35, 55, 93, 97, 103, 106, 112, 115,
 118, 134, 136, 141, 156—157, 183, 192—193, 200, 217—218, 228, 230, 235, 242,
 244—245, 252, 259, 261, 264, 268, 270, 292, 294, 311
 Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Krakowie 165, 223, 253, 295, 301, 306—307
 Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy 58, 107, 158—159, 175, 179, 191, 205,
 256, 277
 Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi 310
 Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu 287
 Biblioteka Zakładu im. Ossolińskich we Wrocławiu 4—6, 9, 11, 15—18,
 20—21, 23, 27—28, 30—31, 33—34, 37, 39—41, 43—47, 50—53, 59—65, 67,
 70, 72, 74, 76, 78—80, 82—83, 85, 88—92, 94—95, 98—100, 102, 104—105,
 108—109, 121—124, 126—128, 130, 132, 135, 138—139, 142—143, 145, 147, 160,
 166—167, 171—172, 174, 180, 199, 209—210, 212—213, 220, 224, 227, 232, 239—
 240, 254, 267, 273, 275, 279, 282, 286, 288—289, 291, 298—300, 302—304, 308
 Historyczne Muzeum w Pilźnie 219
 Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnowie 284
 Muzeum Diecezjalne w Przemyślu 312
 Muzeum Narodowe w Krakowie 161, 186, 195, 309
 Muzeum Narodowe w Warszawie 32, 71, 77, 87, 215, 290
 Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem 296
 Muzeum Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego w Chicago 162—163, 255, 265
 Państwowy Instytut Sztuki w Warszawie 280
 Wojewódzka i Miejska Biblioteka im. Raczyńskich w Poznaniu 22, 49, 57, 110,
 131, 155, 164, 170, 176, 214, 237, 257
 Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Krakowie 241, 283
 Zakład Historii Medycyny Akademii Medycznej w Krakowie 260
 Zbiory Juliana Krzyżanowskiego w Warszawie 1—2, 8, 10, 13—14, 19, 29, 36,
 38, 42, 48, 54, 56, 66, 68—69, 81, 84, 86, 96, 101, 111, 116—117, 125, 129, 133,
 140, 144, 146, 168, 187, 190, 194, 196, 202, 204, 225, 236, 246—249, 262—263,
 266, 271

SKRÓTY NAZW

ARCHIWÓW, BIBLIOTEK, MUZEÓW I ZBIORÓW PRYWATNYCH

- AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
 BJ — Biblioteka Jagiellońska w Krakowie

- BMB** — Biblioteka Miejska w Bydgoszczy
BMiR — Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Raczyńskich w Poznaniu
BN — Biblioteka Narodowa w Warszawie
BPAN-K — Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BPW — Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy
BUP — Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu
BZiO — Biblioteka Zakładu im. Ossolińskich we Wrocławiu
JK — Zbiory Juliana Krzyżanowskiego w Warszawie
MNK — Muzeum Narodowe w Krakowie
MNW — Muzeum Narodowe w Warszawie
MZ-Chig — Muzeum Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego w Chicago

INNE SKRÓTY

- akc. — akcesja
 bd. — bez daty
 D — H. Sienkiewicz, *Dzieła*. Wydanie zbiorowe pod red. Juliana Krzyżanowskiego. T. 1—60. Warszawa 1948—1955
 druk. — drukowany, -e, -o
 k. — karta
 odb. — odbitka
 PG — H. Sienkiewicz, *Pisma*. Wydanie Gebethnera i Wolffa
 s. — strona, -y
 S. — Sienkiewicz (poza cytatai)
 sg. — sygnatura
 sg. akc. — sygnatura akcesyjna
 w. — wiersz

Warszawa—Wrocław, sierpień 1956